

Jurnalul „Biserica Ortodoxă Română“.

Raportul Comisiunii instituită de St. Sinod pentru cercetarea compturilor tipografice și ale jurnalului: „Biserica Ortodoxă Română“ înreg. la No. 61 din 18 Maiu 1888.

Inalt Prea Sântite Stepâne,

Comisiunea instituită de St. Sinod pentru cercetarea compturilor tipografice și ale jurnalului „Biserica Ortodoxă Română“ din anul trecut 1887—88 vine a aduce la cunoștința St. Sinod rezultatul constatărilor și a observațiunilor sale prin raportul de față numai asupra jurnalului numit, care sunt următoarele :

Tabloul prezentat de Comiteul Redactor cu raportul No. 95, sub numire de situație, sprijinit de condicele de compturi și actele justificative, arată că la începutul anului 1887—88 escedentul aflat în casa jurnalului era de lei..... 7,313—76, apoi în cursul anului s'a încasat în fie-care lună din abonamentele rămase în urmă cu plata prin diferite cifre suma de lei..... 33,155—45, care unite la un loc formeză un total de lei..... 40,469—21.

Acastă sumă formeză veniturile anului 1887—88, care prin budgetul anului trecut s'a votat de St. Sinod cu un venit calculat pe toate abonamentele rămașită lei..... 120,745—11 adică prezintă un deficit rămas în datoriile pe la Protoierei..... 80,275—90

În partea cheltuelilor, tabloul citat arată că' plătindu-se salariile ampioiaților administrației și a Comitetului Redactor calculat după încasările făcute, s'a cheltuit suma de lei.. 16,030—00

Apoi plata imprimatului jurnalului..... 15,000—00

În fine espediția, corespondența și cheltueli estraordinare..... 3,277—88

S'a rezervat și un escedent de..... 6,161—33

Care în sumă generală alcătuiesc suma egală cu veniturile..... 40,469—21.

Comisiunea, constatând o administrație prudentă în manipularea acestei sumi și vedând compturile regulate, opinază a se aproba de St. Sinod gestiunea anului financiar 1887—88 pentru jurnalul „Biserica Ortodoxă Română“, cum s'a prezentat de Comitetul Redactor.

Al doilea tablou prezentat de Comitetul Redactor este proiectul de budget pentru anul present financiar 1888—89, care se însumă la venituri cu escedentul anului încetat lei... 6,161—33.

Apoi venituri ce ar resulta din rămășițele abonamentelor pe la Protoierei în curgere de 6 ani din urmă.. 74,538—85.

La acestea se adaogă suma abonam. anului present 42,180—00.

În fine abonamente directe și venituri esttraordinare calculate tôte după anul trecut la suma de lei 1,900—00, ceea ce constituie un total de lei.....124,780—18, adică cu o diferență în plus de 2000 lei de cât anul trecut.

Venind la partea cheltuelilor, proiectul de budget propune :

Pentru plata salarelor din urmă a membrilor Comitetului pe anii VII, VIII, IX, X și XI, a căroră salare neachitate se ridică la suma de lei..... 30,520—00

Remisa Protoiereilor pe aceiași ani..... 14,907—77

Tipărirea jurnalului pe 3 No. din anul X și 12 din anul XI ..... 17,400—00

Salarele membrilor Comitetului Redactor a 350 unu lunar ..... 12,600—00

Salarele Comptabilului și a doi Espeditori, 2 a 70 și 1 a 50 pe lună..... 2,280—00

Imprimatul jurnalului pe anul curent lei..... 14,400—00

Abonamente la jurnale străine lei..... 100—00

Cheltueli de espediție a 250 lei pe lună..... 3,000—00

„ de cancelarie a 10 „ „ „ ..... 120—00

„ de corespondență a 20 „ „ ..... 240—00

„ esttraordinare a 40 „ „ „ ..... 480—00.

Remisa Protoiereilor calculată pe 3515 abonați a 20% pentru anul curent ..... 8,436—00

Totalul acestor cheltueli s'ar ridica la s. l. .... 104,483—77

și ar mai lăsa și un escedent de ..... 20,296—41

cu care se echilibrează și se egalază cu suma veniturilor de lei ..... 124,780—18.

Comisiunea, comparând acest proiect de budget cu acel votat anul trecut de St. Sinod, a constatat că echilibrarea lui este justă și egală cu acela, numai la § Salarele Comptabilului și a doi Espeditori, s'a făcut o sporire în plus cu 480 l. adăogând la cei doi din tât încă câte 20 lei pe lună preste 50 l. ce aveau mai înainte, fiind justificată această sporire, cu drept munca ce prestau acești funcționari.

Fiind dar rațional echilibrat acest budget și având în privire că Comitetul aplică partea cheltuelilor în raport cu cea a veniturilor, Comisiunea este de opinie a se aproba acest proiect de budget de St. Sinod spre a se avea de normă de Comitetul Redactor în cursul anului present.

Trecând Comisiunea cu observarea asupra capitalului jurnalului ce stagnează în datorii pe la Protoierei, a constatat că datoriile ce figureau anul trecut asupra Eparhiilor St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei și cea a Episcopiei de Argeș pentru resturi de abonamente pe anul 1881, care este al V al jurnalului, s'au achitat cu plata în nu-

merar de lei 92 bani 70, și în remisa Protoiereilor lei 77 bani 30, în cât datoriile Protoiereilor au rămas a se plăti din anul 1882 sau al VI al jurnalului, asupra căruia Comitetul Redactor prezintă tabloul de sub lit. A, din care se vede că pe acest an figurează cu datorie numai Eparhiile Râmnicul-Noul-Severin cu Protoiereul de Gorj, care a plătit în cursul anului lei 43 bani 50 din 692 lei ce datora și din care mai figurează asupra sa datoria de l. 648, și Eparhia St. Episcopii de Argeș cu Protoiereul de Argeș, carele se vede dator încă cu lei 149 bani 55 din 254.75 ce avea la începutul anului. Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, care figura cu datorie anul trecut pe acest an. a achitat tot în cursul anului.

Din tabloul litera B, se ved datoriile Protoiereilor pe abonamentele anulul 1883, care este al VII al jurnalului.

La Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei cu singur Protoiereul de Dâmbovița, care mai figurează cu o datorie de lei 500.40 din 638.40 cu care figura la începutul anului.

Eparhia St. Mitropolii a Moldovei cu Protoiereul de Botoșani, carele pe acest an figurează cu o datorie veche de lei 447 bani 80, din care n'a mișcat nimica în cursul anului trecut.

Eparhia Râmnicului-Noul-Severin cu Protoiereii: de Gorju însărcinat cu datoria de lei 1156 bani 80 și cel de Mehedinți împovorat cu datorie de lei 1192 bani 60, cari au desfășurat puțină activitate în achitarea datoriei lor pe anul citat.

La Eparhia St. Episcopii de Argeș se vede Protoiereul de Argeș însărcinat cu 444 lei încă din 1883, din care în cursul anului trecut a achitat numai 37 lei 50 bani, în cât mai figurează asupra sa încă o datorie pe acel an de 406 lei 50 bani.

La Eparhia St. Episcopii de Huși se vede Protoiereul de Vaslui dator la începutul anului trecut cu 554 lei, din cari în cursul anului încetat a respuns 244 lei, 80 bani, mai rămând asupra sa datorie din acel an 309 lei și 20 bani.

Din tabloul litera C, se ved datoriile Protoiereilor pe abonamente din anul VIII al jurnalului, care este anul 1884.

La Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei se vede datorie asupra Protoiereului de Ialomița lei 391. 20 bani din 612 lei ce avea la începutul anului trecut.

La St. Mitropolie a Moldovei se vede încărcat Protoiereul de Botoșani cu 1248 lei, din cari în cursul anului a trimis Redacției numai 24 lei, cel de Dorohoi, însărcinat cu 222 lei 40 bani, și cel de Suceva cu 266 lei 40 bani, din cari ambii n'au respuns nimic în cursul anului trecut.

La Eparhia St. Episcopii de Râmnic, Protoiereul de Gorj însărcinat cu lei 1659 a trimis Redacției în cursul anului numai 60 bani. Iar cel de Mehedinți fiind dator la începutul anului trecut cu 1684 lei a respuns în curgerea anului lei 483, bani 80.

La Eparhia St. Episcopii Buzeu, Protoiereul de Râmnicul-Sărat n'a mișcat nimic din datoria sa de lei 218, bani 75.

La St. Episcopie de Huși, Protoiereul de Vaslui în cursul anului trecut a ușurat datoria sa de lei 1140 cu 777 lei și 60 bani ce a înaintat Redacției. Iar Protoiereul de Tecuci din Eparhia de Ro-

man n'a achitat nimic din datoria sa de 280 lei 80 bani ce datorește pe acel an 1884.

Din tabloul lit. D, se ved datoriile Protoiereilor din abonamente pe anul al IX al jurnalului, care este anul 1885.

La Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei se ved datori numai Protoiereii de Dâmbovița cu 371 lei și cel de Ialomița cu lei 520 bani 80; toți cei-lalți au achitat pe acest an.

La Eparhia St. Mitropolii a Moldovei se ved Protoiereii de Iași însărcinați cu 600 lei, cel de Neamț cu 95 lei 40 b., cel de Botoșani cu și cel de Dorohoiu cu 615.60. Din toți aceștia, s'au înaintat Redacției dintr'o datorie de lei 3144 și 60 bani numai 48 lei în tot cursul anului.

La Eparhia de Râmnic datoresc Protoiereii ast-fel: cel de Dolj cu 1004 lei, cel de Gorj cu 2875 l. 90 bani, cel de Mehedinți cu 1984 lei 60 bani, și cel de Vâlcea 1145 lei. Iar cu toții, erau datori la începutul anului cu suma de lei 7978, din cari în cursul anului au achitat lei 968 bani 50 pe acel an numai.

La St. Episcopie de Buzău, Protoiereul de Râmnicul-Sărut datorază cu 251 lei 25 bani, din care n'a achitat nimic în cursul anului trecut.

La St. Episcopie de Argeș, Protoiereul de Olt mai figurează cu suma de lei 55 din 188 cu care datora la începutul anului.

La St. Episcopie de Roman, datorază pe abonamente din anul 1885 Protoiereul de Bacău cu 603 lei 40 bani și cel de Putna cu 186 lei.

La St. Episcopie de Huși datorește Protoiereul de Vaslui cu 678 lei 60 bani din 1425 cu care datora la începutul anului.

Din tabloul de sub litera E, se ved datoriile Protoiereilor pe anul al X al jurnalului, care este anul 1886.

La Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, Protoiereii: plășei de jos din București a achitat 350 ce era dator, cel de județul de Ilfov datorește cu 1000 lei din 1680 ce datora la începutul anului, cel de Dâmbovița n'a achitat nimic din 1080 cu care rămăsese dator, cel de Prahova mai datorește 1332 dintr'o 1452 ce datora și cel de Vlașca mai datorește 408 lei din 708 ce datora la începutul anului trecut.

La Eparhia St. Episcopii de Râmnic se vede asupra tuturor Protoiereilor o datorie însemnată din rămășițele de abonamente pe acest an de 6549.20 din 8428 ce datorau la început și din care au plătit câte ceva anul trecut, în cât în special a mai rămas dator Protoiereul de Dolj lei 306, cel de Gorj 1137.60 cel de Mehedinți 2131 lei 20 bani, cel de Romanați lei 554 bani 40 și cel de Vâlcea 2420.

La Eparhia St Episcopii de Argeș figurează asupra Protoiereului de Argeș datoria de lei 835 bani 50 și a celui de Olt 264. Cel de Argeș a plătit 100 lei din datoria ce avea la începutul anului, iar cel de Olt n'a mișcat nimic tot anul.

La Eparhia St. Mitropolii a Moldovei datoresc Protoiereii cum urmază: cel de județul Iași 528 din care n'a achitat nimic în cursul anului, cel de Botoșani 1200 lei din 1224 ce avea la începutul anului, din care a plătit numai 24 lei în cursul anului,

cel de Dorohoi a plătit 12 lei în cursul anului numai, rămând dator cu lei 560, cel de Neamțu n'a mișcat nimic din datoria 732 lei, cel de Suceva a plătit 100 lei din 732 cu care datora la începutul anului; în cât toți acești Protoierei datoresc pe 1886 cu lei 3652.

Protoiereii din Eparhia St. Episcopii de Roman datoresc abonamente din 1886 în sumă de 4002 din 5202 cu care erau încărcăți la începerea anului trecut, iar în special datorește Protoiereul de Roman cu 1112 ce figura și la începutul anului, cel de Putna plătind din datorie are a mai achita suma de lei 1026, cel de Tecuci a plătit 200 lei din 1512 lei ce datora, mai rămând asupra sa datoria de lei 1312, cel de Bacău iarăși a plătit 200 lei în cursul anului, dar mai are de plată lei 552.

La Eparhia St. Episcopii de Huși, Protoiereul de Fălciu datorește 230 din 362 lei 40 bani ce datora la începutul anului, și cel de Vaslui datorește cu 746 lei 40 bani din 1212 cu care datora la începutul anului.

Total figurează asupra a 22 Protoierei suma de lei 20,099.10 din abonamentele anului 1886.

Din tabloul, litera F, Comisiunea a constatat datoriile Protoiereilor pe anul al XI care este anul trecut 1887/88. Aici se vede că stă asupra a 31 Protoierei datoria flotantă de lei 30,989.20 specificat precum urmază :

La Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, se vede o datorie de lei 5466 din 9984 ce figura la începutul anului pentru 961 abonați. Toți Protoiereii au plătit câte ceva din datorie, afară de cel de Dâmbovița, care are aceiași sarcină cu care era încărcat de la începutul anului.

Ei datorează în parte ast-fel :

Protoiereul de	plasa de jos din București	cu lei...	266—00
" "	județul Ilfov	" "	... 452—00
" "	" Dâmbovița	" "	... 1200—00
" "	" Prahova	" "	... 940—00
" "	" Vlașca	" "	... 1188—00
" "	" Ialomița	" "	... 744—00
" "	" Teleorman	" "	... 676—00.

La Eparhia St. Episcopii de Râmnic datoresc Protoiereii de la 5 județe cu 7351 lei 20 bani din 7812 ce datorau la începutul anului pentru 651 abonamente. Protoiereii de Dolj și Romanați n'au răspuns nimic în cursul anului, iar cei-lalți 3 s'au ușurat de datorie în cursul anului cu suma de lei 460. Ei se specifică cu sarcinile următoare :

Protoiereul de	Vâlcea	cu lei	..... 540—00
" "	Romanați	" "	..... 1080—00
" "	Gorj	" "	..... 1221—60
" "	Dolj	" "	..... 2028—00
și cel	Mehedinți	" "	..... 2481—60.

La Eparhia St. Episcopii de Buzeu datoresc amândoi Protoiereii de Buzeu și Râmnicul-Sărat cu datoria contractată de la începutul anului în sumă de lei 3900 pentru 325 abonamente, din

care cel de Buzeu are a răspunde lei 2280, iar cel de Râmnicu-Sărat 1620.00.

La Eparhia St. Episcopii de Argeș, Protoiereul de Argeș datorește cu suma de 600 lei pentru 50 abonamente și cel de Olt 280 lei din 360 lei ce avea la începutul anului pentru 30 abonați.

La Eparhia St. Episcopii de Roman, unde au fost anul trecut 528 abonați, mai datoresc Protoiereii cu suma de lei 4934.00 din 6036 cu care datora la începutul anului, cel de Tecuci n'a achitat nimic în cursul anului având abonați 117. În special ei datorază fie-care ast-fel:

Protoiereul județului Roman datorește lei	....	1152—00
” ” Putna ” ”	...	1560—00
” ” Bacău ” ”	....	854—00
” ” Tecuci ” ”	....	1428—00.

La Eparhia St. Mitropolii a Moldovei, unde șese Protoierei au'au 321 abonați, datoria totală constă din lei 3720, din care Protoiereul de Botoșani a trimis Redacției 34 lei, mai rămâind toți solidari pentru suma de lei 3686, care se repartisează ast-fel:

Protoiereul de urbea Iași datorește suma de lei	....	120—00
” ” jud. Iași ” ” ” ”	....	804—00
” ” ” Botoșani ” ” ” ”	....	710—00
” ” ” Drohoiui ” ” ” ”	....	552—00
” ” ” Neamțu ” ” ” ”	....	864—00
” ” ” Suceva ” ” ” ”	....	636—00.

La Eparhia St. Episcopii de Huși figura la începutul anului asupra celor 3 Protoierei ce are suma de lei 5280.00 pentru 429 abonați, din care sumă tustrei au mai ușurat în cursul anului, în cât rămâne asupra lor de plată suma de lei 3502, pentru care sunt solidari în ordinea următoare:

Protoiereul de Fălciu suma de lei	....	682—00
” ” Tutova ” ” ” ”	....	1404—00
” ” Vaslui ” ” ” ”	....	1416—00.

La Eparhia St. Episcopii a Dunărei de jos, Protoiereii de Brăila cu 60 abonați și cel de Constanța cu 41 abonați au achitat odată cu finitul anului; iar cel de Covurlui cu 90 abonați mai are de plată lei 650 din 1200 ce avea la începutul anului, și cel de Tulcea cu 80 abonați mai are de plată lei 560 din 960 ce avea la începutul anului.

Din tabloul de sub litera G, se observă că la începutul anului present, Protoiereii din Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei au contractat cu Redacția 926 abonamente, adică cu 35 abonamente mai puțin ca anul trecut, care se ridică la suma de lei 11,112.

Protoiereii din Eparhia de Râmnic au făcut abonamente pentru anul present în No. de 659, adică cu 8 mai mult decât anul trecut, ridicându-se la suma de lei 7908.

Protoiereii din Eparhia de Buzeu au contractat abonamente în No. de 346, adică cu 21 mai mult ca anul trecut, a cărora valoare se ridică la suma anuală de lei 4112.

Protoiereii Eparhiei de Argeș se arată mai puțin zeloși în favoarea răspândirii jurnalului, căci cel de Argeș anul trecut a fă-

cut numai 50 abonați; iar Protoiereul de Olt s'a mărginit în 30 abonamente. Cu toate acestea pentru anul present se recomandă mai bine, căci cel de Olt a făcut 31 abonamente, iar cel de Argeș tot 50, așa că amândoi au contractat pentru suma de lei 972.

Protoiereii din Eparhia de Roman dau concurs pentru 528 abonamente, mai mult ca anul trecut cu 24 abonamente, a căror valoare se ridică la sumă de lei 6338.00.

Protoiereii din Eparhia St. Mitropolii a Moldovei concurează pentru 321 abonamente, a căror valoare este de 3852 lei. Cel ce are mai mare număr de abonați este Protoiereul de Neamțu, care s'a ridicat până la 72 abonamente din 61 ce a avut anul trecut; iar cel ce are mai puține abonamente este Protoiereul de urba Iași care a ajuns la 14 abonamente din 10 ce a avut anul trecut. Ceilalți 4 Protoierei au între 46—67 abonamente de fie-care.

Protoiereii din Eparhia Hușilor au contractat în anul acesta pentru 429 abonați, mai puțin cu 10 abonamente ca anul trecut, care se ridică la suma de lei 4748.

Protoiereii din Eparhia Dunărea de jos contractează anul acesta pentru 271 abonamente, mai puțin ca anul trecut cu 12, a căroră sumă se ridică la valoare de lei 3252.

În resumat abonamentele anului present se ved sporite cu 146 mai multe decât anul trecut, ceea ce dă un rezultat de 42,180 lei, adică cu o sporire de 1752 lei mai mult, afară de abonamentele făcute de Redacție direct.

Între Protoierei cel mai activ în facere de abonamente se vede Protoiereul de Mehedinți care are 234 de abonați.

Protoierul care a trecut peste 190 abonați este numai cel de Buzău, apoi cel care a trecut peste 170 este cel de Ialomița; peste 160 au trecut numai cel de Dolj, de Putna și Tutova; peste 140 abonamente se ved Protoiereii de Râmnicu-Sărat, de Bacău și Fălciu; peste 120 abonamente au trecut Protoiereii de Vlașca, de Ilfov și Vaslui; peste 100 abonați sunt Protoiereii de Teleorman, Prahova, Gorj, Tecuci și Roman; peste 90 de abonamente se însemnă Protoiereii de Dâmbovița, Romanați și Covurlui; peste 70 abonați au Protoiereii de Tulcea, Neamțu și Muscel; peste 60 abonamente au Protoiereii de Botoșani, de jud. Iași, Brăila, Suceva și al plășei de sus din București; peste 50 abonați sunt la Protoiereii de Vâlcea și Argeș; peste 40 abonați, cei de Constanța, Droboiu și al plășei de jos din București, și la urmă Protoiereii de Olt cu 31 abon. și cel al urbei Iași cu 14.

Până aicea Comisiunea a observat activitatea Protoiereilor cari mai mult sau mai puțin este vrednică de luare aminte. Însă observarea ce a făcut pentru modul de achitare a banilor conveniți Redacției de pe abonamente este puțin recomandabil pentru mulți din păr. Protoierei. S'a informat Comisiunea, că unii din Protoierei primesc jurnalele, le împart abonaților, încasază banii, dar negliază a-i înainta la destinația ior, alții îi opresc sub diferite eschivări subversive, pricinuind că nu se pot încasa. Alții au încasat banii și au eliberat chitanțe neimprimate, și fiind constrânși de Redacție, i-au înapoiat chitanțele imprimate.

Aceste descoperiri s'au făcut în diferite localități, pe care Comisiunea n'are trebuință a le numi pentru respectul ce se cuvine unor excepțiuni onorabile, care se află între Protoierei.

În raportul Comisiunei aceștia din anul trecut se ved elogiuri frumoase pentru esactitatea urmată în Eparhia Dunărei de jos cu plata abonamentelor. Acum Comisiunea constată cu plăcere, că Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, care era cea mai neregulată cu asemenea plăți, a început a tinde spre a fi în curent. O energie foarte remarcabilă care s'a întins până a da în judecata Consistoriului pe Protoiereii neglijenți, a adus rezultatul că fie-care a început a se răfui cu Redacția de plățile din trecut. Cu toate acestea Comisiunea crede de cuviință a aduce la cunoștința St. Sinod datoriile ce planéază asupra Protoiereilor pe toți anii din urmă, care sunt precum urméză :

Protoiereii cariî au rămășițe de plată pentru abonamente numai pentru anul trecut sunt: cel de urbea Iași cu 120, al plășei de jos din Capitală cu 266, al județului Tulcea cu 560, cel de Covurlui 650, cel de Teleorman 676, cel de Tutova 1404 și cel de Buzeu 228, ridicându-se datoria, pentru care sunt solidari toți, la suma de lei 5956.

Protoiereii cariî datoresc pe doi ani din urmă sunt: Protoiereul de Fălciu cu 912, acel de Ilfov cu 1452, cel de Vlașca cu 1596, cel de Romanai cu 1634, cel de Roman cu 2264 și cel de Prahova cu 2272, ridicând toți datoria la 10,130 lei.

Protoiereii cariî sunt datorî cu trei ani în urmă sunt: cel de Olt cu lei 599, cel de Ialomița cu 1647, cel de Iași cu 1932, cel de Neamțu cu 1691, cel de Bacău cu 2009, cel de Râmnicu-Sărat cu 2090, cel de Putna cu 2772, cel de Tecuci cu 3016, cel de Dolj cu 3338, și cel de Vâlcea cu 4105. În cât toți aceștia portă o datorie flotantă de lei 20183.

Patru Protoierei se întind cu datoria pe 4 ani din urmă, precum urméză: cel de Dorohoi datorește 1950, cel de Suceva 1994, cel de Argeș 2091 și cel de Dâmbovița 3151. Iar toți la un loc datoresc suma de lei 9186.

Trei Protoierei au fost mai neglijenți lăsând a se lăntui datoriile pe cinci ani din urmă anume: cel de Vaslui datoréază cu 3512 lei, cel de Botoșani 4955 și cel de Mehedinți cu 8885, fiind toți părtași la o datorie flotantă de 17,352 lei.

Iar cel mai neglijent în plata abonamentelor, care se întinde cu rămășița de datorie pe 6 ani din urmă, este Protoiereul de Gorj, care portă în spate răspunderea unei datorii grele de 8698 lei.

Comisiunea își amintește din anii din urmă, că reșosatul Protoiereu de Vlașca Muscelenu făcea cele mai multe abonamente, încasa toți banii și nu trimitea nici un ban Redacției, sprijinit pe protectoratul timpului, până ce s'a hotărît a nu i se mai primi nici un abonament. În această categorie se ved a fi Protoiereii de Mehedinți, de Gorj, de Botoșani, de Vâlcea, de Vaslui și de Dâmbovița, cariî vin a da rele exemple colegilor lor, de nu vor întâlni în cale o rezistență cum s'a vedut, în Eparhia St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

Comisiunea, făcând această descoperire, se crede datoră a aduce elogiuri de laudă păr. Protoierei cariî au dat probe de esactitate și o

conștiință cu onestitate, achitând odată cu finele anului trecut totă datoria lor pe abonamente. Aceștia sunt: Protoiereul plășei de sus din București, al județului Brăila, Constanța și Muscel.

Comisiunea este de opinie, ca pentru executarea datoriilor din urmă să se comunice Prea Sț. Eparhioți extract despre datornicii cei răi de plată, spre a-i chema la răspundere, și fiind că unii Protoierei au încetat din viață lăsând bune clironomii urmașilor lor, să se însărcineze pe Protoierei noi a chema în judecată pe clironomi, făcând cheltuețele de judecată pe comptul Redacției Iar spre a se cunoște obștește activitatea Protoiereilor să se publice in extenso acest raport prin jurnalul St. Sinod.

Cel din urmă tablou ce mai presintă Redacția cu raportul său este relativ la Cartea de Te-deum, care se vede cu o rămășiță de datorie la patru Eparhii, anume la cea a St. Mitropolii a Ungro-Vlahiei, unde se datorește lei 1650. 50 bani, la cea a St. Mitropolii a Moldovei lei 693, la St. Episcopie de Argeș lei 520. 10, și la cea a Dunărei de jos 6 lei.

Comisiunea este de opinie asupra acestei cestiuni, care în toți anii este aceeași, a se înapoia cărțile Redacției, dacă nu se pot desfăce prin vîndare, ca să se descarce odată aceste compturi ce se repetază de mai mulți ani.

Acest rezultat cu respect se aduce în deliberarea St. Sinod de subscrisul Raportor al Comisiunei însărcinată cu cercetarea compturilor.

Raportor, Ar. Valerian Römnicenu.

Material pentru Istoria Bisericească și Națională a Românilor.

Extras din cartea: „Acta Patriarchatus Constantinopolitani“, scriere publicată de D-nră Fr. Miklosich și Ios. Müller. vol. II-lea.

(Urmare Veđi No. 2 pag. 133, anul al XII-lea).

Patriarhul dă Protopopului Petru administrația Mitropoliei Rosso-vlahiei.
† Ordin †

La pag. 241. an. 6903=1395. Scrisórea patriarhală, ce sună așa: „Smerenia noastră prin presenta sa scrisóre dă prea cinstitului protopop al Roso-Vlahiei, Chir Petru, în sfântul spirit iubit fiú al smereniei noastre, economia și administrarea preasf. Metropolii a Roso-Vlahiei, care venind de acolo, s'aú convenit a i se concede cu dreptul de smerenia noastră acéstă prea sfântă Mitropolie cu tóte drepturile convenite ei și prerogativele și a se îngriji de stabilitatea ei; avênd voe și putere de a judeca și cerceta procesele venite la el ecclesiastice și civile și, dupre cum cere dreptul Dumneđesc, să se pronunță asupra lor; să pedepască pe preoții vinovați și să-îndrepteze canoniceste, să întărescă anaghoști dintre cei din ea, să așede părinți spirituali pe cei demni, să sfințescă sfintele și Dumneđeestele temple, după obiceiul predanisit de la început; dar pre cei veniți la vrednicia preoției și cerênd hirotonia de diacon sau preot a-î aprecia, cerceta și examina, și dacá ar afla purtarea lor ne-

reproșabilă, să primescă dovedile (actele) cele în favórea lor și să-ı trimită pre ei la unul din arhieriei din apropiere, și ast-fel cu consențimentul seü să primescă aceștia hirotonia; iar afară de socotința și voința lui, dicem că nimene să nuse hirotonisescă; să învețe pe poporul Domnului cel purtător de numele lui Christos în ea (biserica), și după sfātuire și îndemnarea ı introduce pe aceștia la lucrul legiei lui Dumnezeu și a poruncilor lui; căci ast-fel și acesta din folosința acelora va lua resplată de la Dumnezeu. Datoresc însă și toți cei ce se află în această (biserica), în Roso-Vlahia și în totă enoria ei, să-l iubescă și să-l respecte pe el cu dreptul ca pe noi; și a asculta cuvintele și învețătura lui folositoare sufletului și trupului. Pentru aceea și datoresc cu toții a asculta de el, mai ales preoții, ieromonahii, monahii și câți sunt din ordinea ieratică, sciind că iubirea cătră el și dragostea și onórea se referă la mine, care l-am pus pre el în locul meu, după drept, ca pe un om înțelept și bun, și ca unul ce va avea bine-cuvântarea și rugăciunea din partea mea, dacă se va arăta supus și bun în dreptul meu; alt-fel iarăși mă voiü mânua asupra aceluia, care nu-l va primi pre el ca pe mine și nici îl va asculta. Deacea spre siguranță s'aü și eliberat disului protopop în puterea dreptului Smereniei nóstre și presenta scrisóre. †

Are și prin onorata mână patriarhală acesta: Luna: Maiü, Indict 3. "

Acastă dispoziție a Patriarhului este făcută cunoscut și Domnitorului timpului, lui Stefan.

„Prea nobile, prea brave, prea înțelepte mare

Voevod și Domn al Roso-Vlahiei, în sfântul Spirit iubite fiu al Smereniei noastre, Chir Stefane, har, pace, milă și bine cuvântare vă dorește Smerenia noastră dela Dumneșeu cel a tot puternic nobleței tale.

Prea piosul protoiereu, Chir Petru, a adus Smereniei noastre epistolele nobleței tale și s'a rugat și el mult, ca să bine-cuvântăm pe Episcopi și să-î lăsăm la locul tău. Noi pentru iubirea nobleței tale, dacă ai fi cerut alt ceva, ce n'ar fi fost oprit de sfintele canoane, am fi făcut acesta. Dar a lăsa pe Episcopii de acolo să hirotonescă și să liturgisască nici odată nu vom face acesta; pentru că-î are pe ei Dumneșeu și Smerenia noastră nebine-cuvântați, ca tâlhari, curvari și furi, pentru că fără socotința sfântului și marelui Sinod au răpit Biserica Roso-Vlahiei, și cea ce fac acolo este spre vătămarea sufletelor voștre și spre sfărâmarea locului vostru; căci Dumneșeu se manie mult asupra lor. Dacă voești ca Dumneșeu să fie tot-deuna cu tine, alungă-î pre ei de acolo, și te voiu avea și eu pe tine ca părinte al tău, patriarhul ecumenic, iertat în sfântul Spirit și bine-cuvântat și tot poporul tău și locul tău și toți cei reșoși ai tăi. Iar despre Biserica mea ce se află acolo, în locul tău, am voit a face pe protopopul, Chir Petru, Exarh și (investit) cu dreptul Smereniei noastre, să seversască el toate cele eclesiastice, totuși el n'a voit nici de cum, și l-am nevoit mult, totuși el n'au voit să asculte. Am voit să-î iaș preoția sa și să-l fac și nebine-cuvântat, și pentru aceea a fost nevoit și m'a ascultat, și a luat scrisoarea mea pentru a stăpâni această Biserică, după dreptul Smereniei noastre.

Fie să aibă dar și dela nobleța ta iubire, cinste și ajutor, să alunge pe pseudo-episcopi și când va fi voia lui Dumnezeu, după cum scriem, atuncea ne vom cugeta să fac acolo, după socotința și a ta, Metropolit spre a bine-cuvânta și sfinți pe toți; fiind-că acela are a veni acolo după canóne și predania apostolică și va avea și bine-cuvântarea Marelui Sinod. Rugăciunea mea și bine-cuvântarea mea fie cu nobleța ta și cu tot poporul tău. † “

Maî face cunoscută patriarhia și decisiunea Sinodului patriarhal ambilor Episcopi excomunicați, pentru că au alungat pe Mitropolitul Ieremia, acuzându-l și de lațniofroni. Iată coprinsul hotărîrei Sinodului :

„†Episcopii cei mincinoși din Roso-Vlahia, tu Iosife și tu Meletie, veți ști că din repejune v'a scris voue Smerenia noastră, și v'a oprit pre voi și v'a aforisit ca pe niște ómeni nedreți și călcători de lege și purtându-vă afară de sfintele și Dumneđeștele canóne, pentru că ați răpit Biserica, la care nu participați și o stăpâniți, și ați alungat pe Metropolitul bine-cuvântat de mine, căruia îi aparține; și aud că sunteți și bătrâni și nu vă temeți de fel de mórte, ci voiți să vă duceți să vă munciți în acea muncă nesfârșită ce nu se termină nici o dată. Aicea a venit și protopopul de acolo, în sfântul Spirit iubit fiu al Smereniei noastre, Chir Petru, și m'a rugat mult ca să vă iert, dar de loc nu-l-am ascultat, ci l-am dis: că pe ómenii nedreți și călcători de lege de loc nu ne permit canónele noastre să-l iertăm. Sunteți voi adică ómenii aceiași mult nerușinați, pentru că, de când v'a aforisit Mitropolitul vostru, totuși liturgisiți, și dacă

n'aveți nici un alt rău, acesta numai este de ajuns, ca să vă facă mult rău. De aceea vă scriu vouă, că Biserica mea această o am predat protopopului, ca să facă câte dic canónele mele. Căci este om înțelept, învățat și bun și l-am primit pe el. Iar vouă iarăși vă scriu, că dacă nu vă veți duce dela acea Biserică, vă consider ca oprțiți și aforisiți, ca ómeni răi și călcători de lege și tâlhari și curvari și furii. Dacă voiți să vă aflați mântuirea voastră, veniți aicea spre a vă canonisi de Marele Sinod despre câte sunteți vinovați, spre nu vă pierde sufletele vóstre. Alt lucru nu este care să vă ajute la sufletul vostru, de cât să veniți aicea. †

Are și de cinstita mână patriarhală această : Luna Maiu, Indict 3.†“

In fine emite și o *circulară către tot poporul Român* de a nu primi pre Episcopii excomunicați, și această-i condiția pentru a scăpa de aforisire poporul Românesc.—Iată și acest act:

„Ceii din prea sfințita Mitropolie a Roso-Vlahiei aflători, prea pioșii clerici, preoți, ieromonahi, monahi, boeri și cela-lalt popor al Domnului ce se numește cu numele lui Christos, fii iubiți în sfântul Spirit ai Smereniei noastre, har fie vouă tuturor și pace dela D-deu a tot puternic. Aicea a venit prea onoratul vostru protoiereu, după duhul iubit fiu al Smereniei noastre, Chir Petru, și a cerut ca să vă iertăm de aforisirea cu care v a aforisit Smerenia noastră și Mitropolitul nostru, pentru că nu l-ați primit de loc pe el, ci l-ați alungat, și că aveți acolo răi Episcopi și aforisiți, și pe bine-cuvântatul vostru Mitropolit l-ați

alungat. Fiind-că m'a rugat mult protopopul vostru, de aceea vă scriu vouă, dar așa vă consider iertați și bine-cuvântați, dacă veți alunga de acolo pe acești rei și aforisiți și nebine-cuvântați și mincinoși episcopi și nimic să nu primiți, măcar unul din voi sau bine-cuvântarea lor, sau rugăciunea lor, sau hirotonia lor; ci să vă feriți ca de ómeni, cari sunt afară de Sfânta Biserică a Stépânului meu, alui Christos; iar pe protopopul vostru, pentru că l-am vedut bun și înțelept și om învețat, i-am predat lui acéstă Biserică și să ție loc de Mitropolit la voi, să judece și să facă confesori, să sevêrșască anagnoști, să sfințască sfinte Biserici, să cerceteze pe câți voesc să se facă preoți, și după ce-i va cerceta să-i trimită la Mitropolitul care este aprópe, și să-i hirotonéscă; să aibă voie a lega (cununa) pe ómeni, să bine-cuvinteze pe femei după lege, să învețe pe ómeni, să facă cele bune pentru sufletul lor. Luptați-vé dar și-l iubiți pre el și-l respectați acum si mai mult ca și pe mine, pentru că este om bun, și dacă-l cinstiți pe el, mie îmi faceți; căci pe el l-am hotărît a ținea Biserica mea, să facă câte dic canónele, până când sau Mitropolitul vostru să vie acolo, sau vé vom face alt lucru bun, acésta o dic canónele nóstre și legile nóstre. Rugăciunea mea și bine-cuvântarea mea cu voi cu toți.

Considerăm și pe repositiții voștri iertați și bine-cuvântați, dacă ne veți asculta voi.†

†Are și de cinstita mână patriarhală acésta: Luna Maiú, Indict 3 †.“

Patriarhul persistă cu îndărătnicie a impune de *Mitropolit Mavro-Vlahiei* pe Ieremia, dar nu reu-

sește ; însă¹ spre a-și exercita dreptul ce susținea că-l are asupra Bisericei Mavro-Vlahiei, și spre a-și răsbuna și în contra Episcopilor excomunicați, cari nu voiau a-l asculta, trimite în Mavro-Vlahia pe Mitropolitul Mitilinei, ca ales de Sinod și cu consimțimentul împăratului Bisantin, pentru a pune la cale afacerile Bisericei și a hirotoni preoți și alte servicii a efectui; dar să nu intre în relații cu episcopii excomunicați.

Pag. 256., anul 6904-1395. Septemv. Ind. IV.

„†Preasfințite Mitropolit al Mitilinei, prea onorate, în sfântul Spirit iubite frate al Smereniei noastre și conlurgisitor! Fiind-că cu hotărîrea prea înălțatului și sfântului meu Autocrator și cu voința și opinia sinodică a Smereniei noastre, te-ai ales ca să te duci în părțile Valahiei și să restabilești toate, câte Domnitorul din gură (nia spus) către Smerenia noastră și câte sunt cuprinse prin scrisori de către Domnitorii de acolo; dătești prin prezenta scrisore ordonătoare a Smereniei noastre să te duci și în părțile Mavro-Vlahiei; și fiind-că cu puțin timp înainte întemplantându-se pricină din partea unor episcopi, s'a pronunțat asupra lor și greuta tea aforisirei, îți ordonăm ție : că *respectiv* de episcopi nimic întemplantor să nu voești să faci ; iar *respectiv* de popor îți dăm loc să faci, după cum vei găsi cele ale lor, păzind însă stricteța canonică în toate; căci vor avea iubirea și din partea Smereniei noastre cu modul acesta ; ori cum ați aședa aceste a și le-ați face și fiind present și lipsind. Dătești dar conform ordinului, și înscris și verbal dat ție de Smerenia noastră, toate să le faci, după cum ți

s'a impus, cu multă îngrijire, ca (om) înțelept și practic; fiindu-ți de ajutor ție și tuturor harul lui D-deu. Pentru siguranță s'a eliberat sfințeniei tale și presenta scrisore, ordonătoare a Smereniei noastre. †

† Are și de mâna onorată patriarhală acesta :
Luna Septemv. Indict IV †. “

Tot acesta dispoziție o ține și cu ocazia trimiterii Arhiepiscopului de Vitleem în Mavro-Vlahia.

Din act se constată că acesta știa limba locului, avea amici între boeri și relații cu poporul de jos. Pag. 278. 6905—1397. Ianuarie Ind. V.

„† Ordin dat Arhiepiscopului de Vitleem, ducându-se a doua oră în Rosia. †

† Fiind-că cei din prea sf. Biserica și a Mavro-Vlahiei și a Galiției aflători creștini au multă nevoie de îngrijirea și observarea sufletescă, a Galiției pierdând prin mörte pe păstorul ei propriu, iar a Mavro-Vlahiei în timpuri de mai înainte lipsită fiind de adevăratul ei arhieru, pentru unele pricini, și nici nu-i lucru ușor ca acesta să se ducă acum acolo ; de aceea, fiind-că aceste Biserici sunt deșerte de proprii lor păstori și învățători, vrăjmașul și resbelnicul comun al creștinilor, găsiud loc, introduce pe unii ca lupi, predicând dogme contrare a Bisericeii noastre cei mari a lui D-deu, ortodoxa, catolică și apostolică și conrumpe sufletele cele de acolo și le răpesc din mânilor lui D-deu ; iar alții fiind profani, prefăcându-se că sunt sfințiți liturgisesc ducându-se acolo și fac toate nelegiuirile spre pierderea sufletelor lor înseși și acelor ce-i primesc și-i așcultă pre ei, după cum pre noi mulți de acolo ne-

aă informat prin scrisori ; Smerenia noastră, după cum din partea lui D-deu încredințându-ne îngrijirea pentru sufletele acelor și datorind a da sama Lui, dacă făcându-li observație nu-î vom îndrepta după putință, până când D-deu va da de sus și li va concede adevărați păstori și învățători, ceea ce acum se pare că este necesar pentru privigherea lor și îndepărtarea răului, ceea ce se face cu ajutorul lui D-deu ; și dar găsind pe Preasf. Arhiepiscop de Vitleem, iubit în Domnul frate al Smereniei noastre și conliturgisitor, Chir Mihail, om ce poate să servescă foarte mult prin propria sa osîrdie și devotament către D-deu și Biserica lui și să folosască și să ajute pe creștinii de acolo, având conajutor la acesta și înșasi cunoscința și economia și abilitatea sa, mai cu samă pentru relația ce are cu ei și familiaritate, din cauza dialectului propriu și a limbei, și de alt-fel cunoscut fiind și amic nu numai celor ce stăpânesc acolo și mai și la tot cela-lalt popor, pe acesta îl trimitem acolo cu ajutorul și sprijinul lui D-deu. De aceea datorește, ducându-se acolo, să învețe pe poporul Domnului cel din aceste Biserici și a-î sprijini în adevărata, nemincinosă și ortodoxa noastră credință, pe care Sfânta și Marea Biserică a lui Christos, eu ecumenicul Patriarh și cei împreună cu mine Preasfințiți Patriarhi, al Alexandriei, al Antiohiei și al Ierusalimului învățăm și predicăm, în care credință aă și cređut dela început creștinii de acolo și s'aă botezat, cu aceiași credință aă și a-dormit și se vor închina Domnului și D-deu, și Mântuitorului Christos în acea di a judecăței. După

aceia a cerceta și a afla și pe spurcații de acolo ce s'au introdus și să-i alungi pe ei și să-i îndepărteze din acel loc, ca lupi și conrumpători și sfâșiitori ai turmei și oilor cuvântătoare a lui Christos, și sa servești și să bine-cuvintezi și să sfințești pe toți creștinii de acolo, pe guvernatori și guvernați, pe femei și copii ; iar dacă va fi nevoie să faci și preoți pe care-i vei afla vrednici și anagnoști să întărești, Biserici să sfințești, fiind datori toți cei de acolo sfințiți, monahi, boeri și totă plinirea cea iubitore de numele lui Christos, a-i da onorea și supunerea cuvenita lui, nu numai după dreptate și Exarh al Smereniei noastre, dar și pentru că suferă, pentru ei și pentru mântuirea lor și prosperarea sufletescă și folos a lor, osteneți și pericole și greutăți, și câte alte plăceri aduce marea îndepărtare a drumului. Pentru care cu adevărat este demn de multe laude și de multă mulțămire și primire din partea tuturor, și să primescă și să iubească toate cele date de el pentru interesul și sfințenia lor și a le îndeplini cu totă buna-voință și cu bucurie sufletescă. Căci acelea, îi îndemnă și-i sfătuește pe ei și-i învață să facă, câte sunt de folos pentru sufletul lor. Toate acestea deci datoresc să-i facă lui, cât timp se va afla acolo cu ei, iar când se va întorce aicea, datoresc să-l călăuzescă cu multă onoare și iubire și cu convoi de ajuns spre a se întorce n primejduit, pentru ca și Smerenia noastră auzind acesta și dispoziția și opinia de îmbrățoșare pe care o au către dascălii spirituali, să-i primim, pe ei toți și să-i poftim ca pe niște adevărați și sinceri fii ai lui Christos. Încă permite și da voie

Smerenia noastră disului Prea sf. Arhiepiscop al Vitelemului, în Domnul iubit frate al Smereniei noastre și conlurgisitor, ca cum, dacă l-ar ruga ducându-se sau reîntorcându-se să liturgisască cu ajutorul lui D-zeu în Biserica văduvită, pentru sfințenia sa, sau pentru hirotonia de preot, sau pentru sfințirea de Biserică, sau pentru înmormântare și pomenirea celor adormiți, să facă acesta neîmpedat după vechea disciplină predominantă întru acesta în Biserică; abținându-se în toate de la șederea pe sintronu sfințit. Pentru acesta deci i se eliberază lui și presenta scrisore ordonătoare a Smereniei noastre pentru siguranță. Anul șase-miș-nouesute-cinci †

† Are și de mâna onorată patriarhală acesta: Luna Ianuărie. Indict. V † „

C. Erbicenn

PROFETIILE MESIANICE

(Urmare, veđi No, 11, anul al XI, pag 1008)

§ 3. *Profeția că Mesia trebuia să se nască din Fecióră*

Acésta profeție este una dintre acele care au esercitat mai mult pre comentatori și învățați; pentru a o esplica cum se cuvine, este de trebuință a ținea samă și de împrejurările care o provocară, precum și de tot ceia ce s'a ȑis de profetul Isaia în privința acésta, ceia ce se află în cinci capitule, de la al șéptelea pâna la al un-spre-decelea inclusiv.

Rasin, regele Siriei, și Faceu, regele din Israel, făcuse alianță contra lui Ahaz, regele Iudei, avênd de gând a lua tronul din casa lui David și a pune pre fiul lui Tabul. Respândindu-se vestea acésta, tótă casa lui David și tot poporul s'a tulburat și a început a se clăti cum se clătește arborele de vânt: spre a-î îmbărbăta, D-ȑeu porunci lui Isaia ca să mērgă cu fiul seú Iacob înaintea lui Ahaz și să-î vestéscă că legătura celor doi regi nu va avea succes, și că în șese-deci și cinci de ani, Istrail nu va mai fi un popor. Domnul bine-voi apoi, a propune lui Ahaz, prin Isaia, ca să cērá un semn, spre mai mare încredințare. Dar acest principe impios, care scuturase jugul Domnului și ceruse în contra inimicilor seú ajutorul lui Teglatpalasar, regele Asiriei, reze-mându-se mai mult pe ajutorul ómenilor de cât pe al lui D-ȑeu, nu voi să priméscă acel dar al lui D-ȑeu, dicênd că nu îndrăznește a ispiti pre Dom-

nul. Atunci Isaia întorcându-se către căpeteniile casei lui David, cari însoțiau pre rege, le dîse: Ascultă casa lui David atî dîră puțîn este voue a da împrôtiuire ômenilor și căci Domnului dați împrôtiuire? Pentru acêsta însuși Domnul va da voue semn: Iată feciôra în pîntece va lua, și va naște fiu și se va chîema numele lui Emanuel; unt și miere va mânca mai înainte de ce va ști a osebi cele rele, va alege binele; cî mai înainte de ce va cunôște pruncul binele sau rîul, lepăda-va rîul ca să alégă binele, și va rêmînea pămîntul de care tu te temi, dela fața celor dîi împêrați. Ci va aduce D-đeu preste tine, și preste norodul tîu, și preste casa tătâne-tîu đile, ca care n'aũ venit din điuva, în care aũ luat Efrem de la Iuda, pre împêratul Asirilor.

Profetiile acêstea se află în cap. 7 din Isaia. De o cam dată ne ocupăm numai de profetiia ce se rapôrta la conceperea feciôrei și la nascerea lui Emanuel.

Huetius demonstréază că locul acesta a fost înțeles de mai mulți rabinii celebri așa precum îl înțelegem noi, și că ei aũ cređut că Mesia trebuia să vie în lume fără a avea tată. Dar alți Iudei, spre a se feri de urmările ce resultă în cîtra sistemului lor din acêstă profetiie, s'aũ silit a-i da un alt înțeles: unii aũ đis că profetul nu vorbește aici de o feciôră curată, ci de o fată nemăritată; alții aũ voit să aplice profetiia orî la Ezechias fiul lui Ahaz, orî la Iasub, fiul lui Isaia. Este ușor de a arăta falșitatea acestor interpretări.

Dacă este vorba de o tînără nemăritată și de o naștere naturală, ordinară, cuvîntarea lui Isaia n'are sens; el promite lui Ahaz o minune, făcută de Domnul. Dar ce minune pôte fi cînd o persoană nemăritată dá naștere unui prunc, fiind în relații cu un bărbat? Apoi cuvîntul întrebuintat de Isaia este *Alma*, care se înțelege numai de o feciôră adevărată

ascunsă și necunoscută de vr'un bărbat. Ori de câte ori se întimpină în cărțile sante expresiunea acésta, n'are alta însemnare. Ast-feliu înțelesul profetiei este, că pruncul se va naște în chip minunat și fără bărbat.

Aplicându-se profetia acésta la fiul lui Ahaz sau la fiul lui Isaia. este iarăși în contra textului sacru. Mai înteiu este vorba în profetie, de un prunc ce trebuia să se nască. Dar Ezechia și Iasub erau născuți amândoi. Ahaz născuse pre cel dinteiu înainte de a se urca pre tron; al doilea era present, și adus de tatăl său înaintea regelui. Mai mult Ezechia și Iasub erau născuți de femei măritate și în căsătorie legitimă, prin urmare este ridicul a se înțelege despre ei o profetie care se anunțe pre fiul unei fecióre. În fine, în ce sens pôte să li se dea acestora numele de Emanuel, adică D-deu cu noi?

Iudeii, și după dênșii necredincioșii, fac o obiecțiune și mai importantă asupra înțelesului locului acestuia. Ei o trag chiar din cuvintele care urmază. Se dice în textul adus, că pruncul acesta va mânca unt și miere, ca să știe a înlătura rēul și a alege binele, dar că înainte de a ajunge vrēsta aceia în care se pôtă face deosebirea acésta, cei doi regi vor dispărea de pre pământ. Ceia ce se și întemplă. Puțin timp după aceia, Teglatpalasar prinse și ucise pre Rasin, iar Faceu perise într'o conjurațiune a lui Osea succesorul său. Deci, este vorba aici de un prunc născut îndată după profetie, și nu de Mesia care trebuia să se nască după mai multe vécuri. În capitolul 8 se vorbește lămurit și despre pruncul acesta: acolo se dice că îndată după pređicerea sa către Ahaz, Isaia avu un fiu pe care-l numi Mahershalal, ceia ce va să dică *de grab pradă*, pentru că înainte de ce va cunósțe pruncul acesta a numi pre tatăl său și pre muma sa, regele Asiriei va lua pu-

terea Damascului și prădile Samariei. Este evident, dic ei, că pruncul acesta ce se numește în cap. 8 *Mahershalal* este tot acela care în cap. 7 se numește *Emanuel*, pentru că se repeteste la al doilea, tot aceleși cuvinte ce s'a dis și despre cel dintâiu, că înainte de a atinge vrsta aceea în care se raționeze, legătura celor doi regi va fi ruptă.

Acastă dificultate ne duce la cercetarea întregului text profetic și la tot ceia ce dice Isaia despre deosebitele obiecte ale profetiei. Ceia ce se află în cap. 7 s'a vorbit deja și este de prisos a mai reveni. În cap. 8 profetul cunoscând pre soția sa concepe și naște un fiu, căruia D-deu poruncește a i se da numele profetic de *Mahershalal*, pentru că înainte de ce va cunoște pruncul acesta a numi pre tatăl său și pre muma sa, cele două state ce se aliașeră în contra lui Iuda vor fi devastate. Apoi Isaia prevestește pustiiri nouă, pe care le va face regele Asiriei în împărăția lui Iuda, pe care-l numește pământul tēu *Emanuele* ! Vorbește tot în capitolul acesta despre cei doi fiu ai săi încă fiind prun, i, pre cari D-deu i-a dat ca să fie un semn și o prevestire pentru Israil. În cap. 9 Isaia vorbește iarăși de un prunc ce i la dat Domnul: *Un prunc s'a născut nou, un fiu ni s'a dat, care are stăpânirea pre numerile sale și se chiamă numele lui ânger de mare s'fat, s'fetic minunat, D-deu tare biruitoriu, Domn păcēi, părinte vēcului ce va să fie... Și mare va fi stăpânirea lui și păcēi lui nu va fi hotar, pre scaunul lui David, și întru împărăția lui va ședea, ca să o îndrepteze și să o apere cu judecată și cu dreptate, de acum și până în vēc; râvna Domnului Savaot va face acēsta. Se mai repetă și în capitolul acesta că inimiciu regelu Rasin îl vor birui și că regatul lui Israil se va nimici din cauza împotrivirei sale. În capitolul 10 profetul repetă, în numele lui D-deu, că regele Asiriei va fi contra lui Israil toia-*

gul mâniei și vargă de bătae ; că va fi trimis de Domnul contra națiunei amăgitoare și o va despoia. Adaogă apoi că regele acesta îngânfat de succesele sale îi va lua la sine cu puterea sa și că va voi să facă tot ast-fel cu Iuda și Ierusalimul, precum a făcut cu Israil și Samaria. Dar, dice iarăși Domnul prin gura lui Isaia : *Nu te teme norodul meu, cel ce locuești în Sion, de Asirieni, pentru că cu toiagul te va bate... Încă puțin și va înceta mânia mea iarurgia mea preste sfatul lor.* În cap. 11 Isaia revine la pruncul cel minunat, de care vorbește mai înainte. El predice ramura ce era să iasă din rădăcina lui Iese : Spiritul lui D-deu de care va fi plin pruncul acesta, autoritatea și dreptatea sa. Descrie în mod poetic pacea ce va domni în lume ; declară că acest urmaș al lui Iese va fi un semn pentru popore, că i se vor închina neamurile și că mormântul său va fi prea mărit.

Cele cinci capitole din Isaia presintă un șir de profeții, și formeză un tot, pe care nu trebuie a-l despărți, spre a judeca bine de înțelesul profețiilor sale. Este lămurit, că are în vedere trei obiecte : cel dintâu este de a asigura pre Ahaz și totă casa lui David contra temerei ce o aveau pentru legătura celor doi regi, al Siriei și al lui Israil ; al doilea, de a vesti lui Ahaz prădile ce le va face Teglat-palasar în regatul său ca pedepsă a fără de legilor sale și pentru că n'au avut încredere în D-deu ; al treilea, și cel mai însemnat pentru noi, este promisiunea despre un prunc minunat, căruia i se dă titlurile cele mai mărețe, despre care se vestesc lucruri minunate, și care nu poate fi altul de cât Mesia.

Observăm că aceste trei obiecte ale profeției sunt legate strâns între ele. Pentru că neamul lui David din care avea să se nască Mesia este neînvins, iar legătura ce s'a făcut contra lui va fi nimicită. Pro-

fetul pređice mai înteu pentru un timp îndepărtat pre Mesia deja promis lui David, ca motiv al nimircirei legei și a devastării regatului lui Iuda, pentru ca împlinirea apropiată a acestei profeții să fie un motiv de a crede în Mesia și a spera. Casa lui David trebuie să fie asigurată, că proiectul destructor al celor doi regi nu se va împlini, pentru că Mesia va eși din ea; ea trebuie să fie asigurată că Mesia va eși din ea, când pređicerile despre pierderea celor doi regi și prădăciunile în pământul Iuda se vor realiza.

Mai înteu, pruncul prevestit în aceste capitule nu pte fi decăt Mesia. Apoi că Iis. Chr. reunește în persóna sa tóte caracterile pruncului prevestit. Este vorba a dovedi aceste două adevăruri, și a răspunde la dificultățile prin care rabini s'au încercat a le întuneca, și după dênșii necredincioșii.

Trebuie a distinge în text trei fi diferiți: 1° acel ce se va numi Emanuel; 2° Iasub, fiul lui Isaia, pe care-l duce cu el înainte lui Ahaz, precum spune în cap. 7; 3° Mahershalal, care încă nu era născut pre când se făcea profeția înteu, și despre care se vorbește în cap. 8. Este lămurit că Iasub și Mahershalal sunt doi fi ai profetului; punctul acesta nu'mi face nici o dificultate. Adaug că Emanuel se deosibește de aceștia; și acesta încă este lămurit cetind cu luare aminte textul. Emanuel trebuia să se nască din o fecióră, *Alma*; și orice înțeles i s'ar da cuvântului acestuia, nu se pte da femeiei legitime a lui Isaia. Mai mult, s'ar putea óre da acelor doi copii niște însuși așa de mărețe, caracterile înalte pe care profetul le atribue aceluia pe care-l pređice? Mai ales titlul de D-deu cu noi, s'ar putea đice că pământul Iuda aparține unuia din ei?

Distincțiunea acesta odată stabilită, trebuie a examina aceia ce s'a đis despre pruncul Emanuel. În

cap. 7 se dice că el se va naște de o feciōră; în capitolul 8, se dice că pământul Iuda este al său; în cap. 9 tot de dēnsul se vorbește în versurile 6 și 7, unde se predice, că el va șede pe scaunul lui David, că va face dreptate pururea, că va fi pace până la sfērșit, și căruia se dă atâtea nume mărețe. Dovadă că de același prunc vorbește Isaia, este că i dă același titlu că acela, care în capitulele 7 și 8 se numește D-deū cu noi, și acel care în cap. 9, se numește D-deū, sunt de bună samă același persoană. În fine în cap. 11, tot același prunc va fi odrasla din rădēcina lui Iese, adică urmașul lui David, care va fi plin de spiritul Domnului, va judeca cu dreptate, a căruī împērăție pacinică este descrisă emfatic. În capitolul acesta și în al noulea se află o identitate de caractere așa că nu pōte conveni decât uneia și același persoană. Este deci lămurit că în tot șirul cuvēntărei este tot același prunc preșis lui Ahaz, principilor de sângele său, și la tot poporul, spre a-i asigura în contra legăturai celor doi regi. Dar după tōte semnele acestea se pōte ore să nu cunoștem pre Mesia, Huetius demonstrēză că cei mai iscusiți rabinī au înțeles despre el profețiile acestea. Dar niște calificațiuni așa de mărețe cui puteau să fie aplicate dacă nu cum-va unuī trimis ceresc? Care alt urmașiū al lui David pōte să primescă titluri așa de pompōse, ba chiar să fie numit D-deū? Prin urmare este și aici o profeție Mesianică.

Dar aci revine dificultatea propusă. Dacă Isaia vorbește de Mesia, care trebuia să vie, după mai multe vécuri; cum în vers. 15 al cap. 7, îndată după ce a anunțat nașterea lui Emanuel, pōte să adauge că înainte de ce Emanuel va sci a respinge rēul și a alege binele, cei doi regi inimizī vor fi nimiciti?

Rēspunsul la obiecțiunea acēsta este că în vers. 15, numai vorbește profetul de Emanuel, cel preșis

în vers 13 și 14. Să ne amintim că trimețând D-zeu pre Isaia la Ahaz, ȳ-a poruncit a lua cu sine pre fiul său Iasub. Fiul acesta era încă în pruncie. Isaia o spune curat în vers. 18 al capitolului: *E  și pruncu mei*. De pruncul acesta vorbește Isaia în cap. 7 vers. 15. El nu vorbește nici de pruncul Emanuel de care vorbise în vers. 13 și 14, nici de pruncul Mahershalal, despre care va vorbi în capitolul următoriu.  nțelesul profetiei aceștia este următorul. Isaia a presintat casei lui David, spre asigurare că nu va fi distrusă, minunea nasterii din feci ră a unui prunc ce se va numi Emanuel; dar fiind-că minunea ac sta era să se săvârșască în niște timpuri depărtate, spre a-l convinge, face o altă predicere, despre un eveniment mai apropiat, dar care, pentru moment nu p te fi sigur; că înainte de ce pruncul Iasub, care se află față și pe care-l adusese cu el, va sci să deosib sc  binele de r u, cei doi regi vrăjmași vor fi nimiciți.  n cap. 8, la nașterea lui Mahershalal face o altă profecie, că înainte de ce noul născut, va ști a numi pre părintele său și pre muma sa Damascul și Samaria vor fi devastate. Ast-fel eliberarea lui Iuda trebuia să fie înainte de a cun ște pruncul cel mai mare binele și r ul, adică șapte sau opt ani, și cel mai mic să p t  vorbi, adică doi sau trei ani. Interpretarea ac sta nu este contrară textului și este f rte potrivită.

Isaia după ce a vestit nașterea viitoare a fiului feci rei, care se va numi Emanuel, nu  ice, *mai înainte ce el, sau înainte de ce va cun ște fiul acesta* a deosebi binele de r u, el  ice: * nainte de ce pruncul*. Cuvântul acesta, pruncul, se p te înțelege și de cel ce vorbește mai înainte și de acel pe care-l avea cu sine, la Ahaz. Regele acesta a putut să  nțel g  cuvintele și despre unul și despre altul, și înțelesul

cuvântului a trebuit să fie determinat prin un gest făcut atunci de Isaia.

Acésta este singura interpretare admisibilă : 1° Dacă partea acésta a cuvântărei nu se rapórtă la Iasub, nu înțelegem pentru ce a poruncit D-đeu lui Isaia a lua cu sine și pre fiul său ; 2° Isaia đice în capitulul următoriu că i s'a dat cei doi fiți ca semne și prevestiri pentru Istrail ; dar ce prevestea Isaia prin Iasub, dacă nu căderea celor doi regi ? Dacă nu se vorbește de el în vers. 15, cum se putea face semnul ? 3. Esplicarea acésta impacă cu desevêșire cele două texte ale vers. 15 din cap. 7, și vers. 4 din cap. 8. Este fórte simplu ca din cei doi frați, cel mai mare să fi atins etatea de a cunoște binele și a-l alege de rău, pe când cel mai mic se póta pronunța numele părinților săi. Dar dacă, precum se pretinde în obiecțiune, se înțeleg ambele texte de pruncul Mahershalal, va fi opunere între amândoué ; cel dintăi va anunța căderea celor doi regi, înainte ca pruncul să aibă șapte sau opt ani ; al doilea prevestește acésta cădere, înainte de a avea doi sau trei ani. Pe care din două să o credem ?

După acésta interpretare simplă și naturală, obiecțiunea cade : Emanuel nu este nici Iasub nici Mahershalal ; este un prunc minunat care, după tóte caracterile pe care i le dá profetul, nu póte să fie altul decât Mesia.

Dar óre nu întrunește Iis. Chr. tóte caracterile pe care profetia le anunță în diferite părți ? Să ni se spuie care-ı lipsesc ? Isaia pređice că se naște din fecióră ; și credința ne învață că a fost conceput de fecióra prin lucrarea Sântului Spirit. Isaia declară că se va numi D-đeu tare și Emanuel, sau D-đeu cu noi ; dar și aceia că el e D-đeu, este una din dogmele nóstre sacre, și cum că el a petrecut cu ómenii pre pămênt, ne arată istoria. Isaia îi dá și alte tit-

lurii admirabile care-î convin perfect. Isaia 'l numește părinte vécului viitorii, și tóte vécurile, care saú petrecut dupre el, îl consideră ca atare. Isaia spune că va ședeá pre tronul lui David ; și tot așa dice și Angerul Gavriil vestind fecióreinașterea sa. Isaia îi promite o împărăție vecinică; și acéștiă împărăție duréză de mai bine de 18 vécuri. Isaia amintește de judecata și dreptatea sa; și el a predicat dreptatea și a prevestit că va judeca tóte popórele. Isaia 'l proclamă domn păcei, și descrie în terminii pompoși, pacea pe care o va aduce el pre pământ, și vom vedea ce felii de pace a dat el lumii și cum a dat-o. Isaia profetiséză, că națiunile i se vor închina și vedem și astăzi împlinindu-se caracterul acesta. Isaia înalță gloria morméntului sêu, și până astăzi credincioșii din tóte părțile cercetéză locul acesta cu respect. Dicem deci cu încredere Iudeilor: tot ceia ce Isaia a prevestit despre Mesia în cele cincii capete s'a realizat în Iis. Chr. prin urmare El este Mesia. Dicem și necredincioșilor: cum a putut înțelepciunea omenéscă să prevadă tóte împrejurările acestea, pe timpul lui Isaia? Cum și-ar putea închipui cine-va, că ele s'aú potrivit din întâmplare cu cele pređise? Acéștiă împlinire așa de literară arată lámurit că erau profetií inspirate de D-đeu și că acel pre care-l prevesteau este trimisul ceresc.

(Va urma)

Gherasim Piteștenu.

DISCURS,

*ținut la serbătorea patronală a Seminariului Veniamin, la
30 Ianuar, 1887.*

I.

Datină frumoasă, s'a stabilit de mult în acest Institut, ca la ziua patronilor școlii să se pronunțe din partea unui profesor un cuvânt. Iar acesta este cu atâtă mai rațional, cu cât cuvântul fiind instrumentul principal de care fac usă învățatorii în prelegerile zilnice, la solemnitatea școlii pare a se da o probă mai manifestă de cultivarea acestui cuvânt. Fiind vorba de școlă și de cultivarea cuvintelor, ideea mea și nevrând se ridică la primii Dascăli ai Europei civilizate, vreau a dice la Greci, cari încă din timpul lui Omer atribuiă omului mai ales epitetul de cuvântător: μέγας ἄνθρωπος (Odisea S. 288). Ei ocupându-se cu cuvântul și cu cultura cuvintelor, de ore-ce, după filosoful Condillac (a), totă știința n'ar fi de cât o arangiere bine-chibzuită de cuvinte; împărțiră studiul cuvântului în două: în vorbit și estern=προφορικός καὶ ὁ ἔκτος și în intelectual și intern=νοητός καὶ ὁ ἐντός. Din cel dintâiu rezultă gramatica și retorica cu poezie; iar din al doilea Logica, Metafisica cu Teogonia ori Teologia păgână.

Creștinismul la rëndul seii avënd îndatorirea a se ocupa

(a) Celebru filosof Francez sensualist din secul. al XVIII.

mai ales cu cuvântul, cu predica cuvântului, să nu vi se pară curios, dacă a aplicat acest termen nu numai la instrumentul de propagare al ideilor și doctrinei sale, ci chiar la esența intelectuală, la substanța personală, ce a pus în mișcare instrumentul vădit al graiului Evangelic. De aici a luat naștere între învățații teologi discuțiunea, teoria și doctrina despre Cuvântul întrupat (ἔνσαρκος λόγος) de care, după putința, voim a ne ocupa astăzi.

Doctrina despre λόγος sau Cuvântul divin.

II

În multe felii și în multe chipuri a fost privită și explicată învățătura Evangelistilor despre Iisus Christos și în vechime, dar mai cu séma în timpurile moderne. Între alte fapte, idei și narațiuni, prologul dela Evangelia lui Ioan cu deosebire a impresionat orî-ce minte cugetătoare și filosofică din orî-ce timp. „*La început era Cuvântul, și Cuvântul era la D-deu, și D-deu era Cuvântul*” (Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Ion I). Tot așa și celelalte idei până la versetul al 6-lea aũ fost apreciate diferit de toți cei ce s'au ocupat cu acest Evangelii. Așa Climent Alexandrénul dice că: „Pe când în celelalte Evangelii erau scrise faptele corporale ale lui Iisus, Ioan fu îndemnat a scrie o Evangelie spirituală“; iar Eusebiu adaugă că: „Dacă Matei și Luca au conservat *genealogia* lui Iisus după corp (γενεαλογία), Ioan și-a luat ca punct de plecare *divinitatea* sa (Θεολογία).

Trecând preste marele număr de scriitori sântiți, venim la criticii vechi și moderni, cari numai puțin voind a explica înalta concepțiune a Evangelistului, îi atribuiesc teorii filosofice, care prin intermediul școlei Alexandrine se ridică până la Platon. Așa: Iulian Apostatul dice că *Ioan este sorgintea a tot reul; căci, învățând că Cuvântul s'a întrupat, a pus bazele Iesulatriei* (adorării lui Iisus).

Iar Lessing din secolul trecut declară că Ión a salvat creștinismul—carele fără densus ar fi dispărut într'o sectă Iudaică,—învățând concepțiunea superiără a persoanei lui Christos. Renan și alții, neputându-și închipui cum un simplu pescar din Galilea ar fi putut scrie așa *de profund* despre Iisus, susține că acesta a putut avea loc numai admițând că Ión s'a îndoctrinat în ideile gnosticilor ce pre-

dominau în Asia-mică, și că ast-fei formă o teologie ideală proprie a sa despre Christos. În fine Reuss, Baur, și întreaga școală teologică de Tubingue die că Evangelia lui Ioan a fost destinată să facă să prevala în Biserică o nouă teorie despre persoana lui Iisus, pre care Ioan și-a format-o personal; identificând pre Christos cu Logosul divin, despre care a luat cunoștința din filosofia Alexandrină și mai ales din scrierile lui Filon Iudeul.

Ne mai luând în considerare alte păreri cu totul imaginare, după care Christos n'ar fi de cât una din persoane Trimurtiei indiene, ori o simplă personificare a soarelui, ne vom mărgini a insista asupra conceptului *Logos*, care este de o mare importanță în teologia creștină: arătând modul cum istoricește s'a format și ce sens și însemnătate a avut atât în filosofia Alexandrină în afinitate cu cea grăcă, cât și în prologul Evangheliei lui Ioan, de unde mai cu seamă s'a format în dogma creștină.

III

Filon, filosoful Iudeu din Alexandria, pe la începutul erei noastre, atestă că în Egipt era aproape un milion de Evrei obligați încă din timpurile lui Ptolomeu Filadelful (285 ante Christ.) a se servi în toate actele publice de limba grăcă. Din această împrejurare s'a născut dialectul grec Alexandrin ce-l vedem în V. Testament și în scrierile Palestinenilor. Siliți fiind Iudeii a veni prin limbă în contact cu literatura grăcă mulți dintre dâșii s'aun educat în totă filosofia grăcă, încât despre Filon contemporanii lui dicea, că ori *Φιλων πλατωνίζει* ori *Πλάτων φιλωνίζει*; atâta se identificase cu limba și ideile lui Platon. Intre altele, Platon în Timeu enunțând ideea că *lumea acesta este făcută de niște puteri inferioare* (a) după exemplul său modelul ideilor nevizibile, s'a născut ideea că D-zeu în sine fiind nepersonal, nedefinit, absolut și infinit, nu poate veni în contact cu lumea vedută de cât prin intermediul altei persoane adăuna numită *λόγος*.

Acest *λόγος* al școlii platonice îl avea Filon în ajutor la explicarea alegorică ce face el cărților lui Moise; dar îl

(a) Aceste puteri în Timeu se califică: *Λογισμός Θεός, νοός; λόγος, παιδεία, θεοί θεῶν, ὧν εἰὼ πατὴρ καὶ δημιουργός τῶν ἔργων*—rațiune a lui D-zeu, minte, cuvânt, fi, dei ai zeilor, al cărora eu sunt părinte și creator al lucrurilor.

consideră ca o persoană adevărat substanțială (ουσιώδης) și lucrătoare. Tot pre acesta îl numește: model original (ἀρχέτυπον παράδειγμα) ideia ideilor (ἰδέα ἰδεῶν); care cuvinte dupre cum învața Didim (in Eusebitii, preparat Evang. C. XI, 23) însemnă substanță și personalitate, εἶναι δὲ τὴν ἰδέαν αἰδιον οὐσίαν=ideia este ființa vecinică. De aici se înțelege pentru ce Filon adesea numește λόγοι pre îngerii lui D-deu. Filon merge mai departe, el numește pre Logos=Cuvântul: *Fihu primogenit al lui D-deu, imagina D-deului suprem, primul și cel mai mare dintre îngeri, superiorul creaturei, făcătorul lumii întregi, D-deu al doilea și a tot știutor.* Θεοειδέστατον ἄγχαλμα, πρεσβυτατον τῶν ὄντων, αἰδιον ἀπαύγασμα, ἰκέτης και πρεσβευτής, οὔτε ἀγέννητος, ὡς ὁ θεός ὢν, οὔτε γεννητός, ὡς ἡμεῖς=chipul cel mai asemănător lui D-deu, cel mai bătrân dintre ființe, splendorea cea deapururea, rugător și solitor, nici nenăscut, ca D-deu, nici născut, ca noi. Din aceste, și alte multe se vede, că Filon, carele era Iudeu și de secta farisaică, profesa încă înainte de nașterea lui Christos ideea de Logos=Cuvântul, ca al doilea după D-deu, în cât Isidor Pelusiotul dice: „Filon, de și Iudeu și râvnitor legei, în scrierile ce ne-a lasat, se opune religiei sale... Fu silit și împins de adevăr să teologisască despre Cuvântul lui D-deu. Ca de și numește (δεύτερον Θεόν) secundar D-deu pre cel deapururea cu Tatăl, neputând ajunge exactitatea misterului, însă avu ideea și de o a doua persoană (Cart. II. Epist. 143)“. (Veđi prefața lui T. Mangev la Philonis Iudaei opera omnia de Aug. Frider. Pfeiffer. Erlangae 1785).

Se întreba acum, de unde Filon s'a adăpat cu asemenea concepțiune, ore numai din Filosofia Platonică și Stoică, a căriea următor era, ori mai ales a supt această idee din cărțile sacre ale străbunilor săi Evrei, cum însuși atestază ore-unde: Μωσέως γάρ ἐστι τοῦτο τὸ δόγμα, οὐ τὸ ἐμὸν (Cartea de Creat. Lumii=Acastă dogma este a lui Moise, iar nu a mea)?

Ca Filon a luat învățătura despre Logos, în sensul Biblicii, de la învățatii Iudei anteriori lui, și din parafrazele haldaice ale V. Testament, numite Targum, numai rămâne nici o îndoire; este un fapt istoric, constatat și admis de teologii de toate confesiunile creștine; mulți însă dintre dênșii argumentază că precum Filon, principalul

representant al școlii Iudeo—Alexandrine (a), s'a servit în scrierile sale, pe lângă tradițiunea Ebraică, și de privirile filosofiei grece, pentru a da o interpretare mai rațională credințelor Iudaice din timpul său, așa și Evangelistul Ioan la rândul său s'a servit de Filon pentru a da conținutului credințelor creștine o formă mai înaltă, mai filosofică și mai ideală intru cât această aserțiune se apropie de adevăr, se va vedea din cele ce urmăză. Iar în analiza mai departe a acestei tese ne servim mai cu seamă de D. F. Godet, doctor în teologie și profesor la facultatea Bisericii independente din Neuchatel (Commentaire sur l'Évangile de Saint Jean, IV tom. I, 1881 Paris).

IV.

Doi fapte dau un punct de raziu aparent acestei es-plicațiuni: a) prologului lui Ioan: 1). Cuvântul de Logos înscris în primul verset al Evangheliei noastre și carele este tocmai acela prin care Filon își exprimă noțiunea fundamentală a filosofiei sale; 2) *Ideea însăși* a unei ființi intermediare între D-zeu și lume, prin care ființa absolută comunică cu ființele finite. Dar aici se marginește totă analogia. Remâne mai departe a cerceta dacă ceea ce acești doi scriitori au comun sub acest raport, nu se explică prin mijlocul unei sorginte superioare din care s'au adăpat amândoi, ori dacă Evangelistul al patrulea s'a format în adevăr la școala filosofului Alexandrin.

În cazul din urmă, între amândoi ar putea fi numai niște diferenți privitoare la espunerea amănuntelor, dar ambii ar trebui a avea aceeași tendință generală. Lucrul însă nu este de loc ast-fel. Noțiunea Logos-ului pentru Filon este o *teoremă metafisică*, pe când pentru Ioan este faptul *dragostei divine*. Pentru primul, D-zeu, fiind mai pe sus de ori ce determinațiune particulară, nu este cuprinsibil rațiunei omenești, și nu poate comunica cu materia de cât prin mijlocul acestei ființi în care el se manifestă; Logosul este rațiunea divină care concepe făpturile finite și le realizează în lumea

(a) Remintim că Filon trăia în primul secol al erei noastre (născut cam pe la 15 ani ante-christ), și aparținea unei familii avute Iudaice din Alexandria. Scrise o mulțime de tratate filosofice și religioase, în care caută a arăta o relațiune între credințele judeilor și ale filosofilor greci, mai ales cu cele a le lui Platon și a Stoicilor.

materială. La Ioan, din contră, noțiunea acestei ființe este o cerință (un postula) a dragostei eterne. „*Caci tu m'ai iubit*, dice Iisus. *înainte de creațiunea lumii*“ (Ion. XVII, 24); iar acestei iubiri a lui D-deu pentru Logos corespunde cea a Logos-ului pentru D-deu: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era la D-deu, = *Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν*, iar: *πρὸς τὸν Θεόν* literal înseamnă: a tinde, a se mișca către D-deu. Apoi acesta nu este o diferență neînsemnata; din contră noi ne aflăm în fața a două tendințe deosebite: de o parte cea a privirii filosofice: necesitatea de a cunoște, iar de alta cea a pietății: necesitatea *mântuirii*. Nu că doră prin acesta ași voi a dice că lui Filon lipsa pietatea, iar lui Ioan necesitatea de cunoștere; ci voesc a stabili aici punctul de razim al amânduror învățăturilor în sufletele ambilor scriitori.

La această diferență fundamentală se raportază faptul următor. Doctrina cuvântului la Filon își are valoare în sineși, ca noțiune necesară pentru privirea (speculațiunea) filosofică omenescă; iar la Ioan această noțiune este numai în serviciul unui fapt istoric, un mijloc de a explica, ceea ce scriitorul a simțit și recunoscut divin în persoana lui Iisus Christos. D. Réville, un teolog protestant raționalist, se plânge adesea că datele speculative asupra naturii și activității Logosului sunt foarte restrânse în prologul lui Ioan: „mai multă teorie, mai multă claritate în narațiune, dice el, ar fi fost tocmai la locul ei“. Această imputare este naivă: teologul reformist cere de la Evangelist să fi scris Evangelia după cum ar fi dorit el. Voeste a avea o scriere filosofică, și fiind-că scriitorul nu răspunde la această cerință, el îl censurază, în loc de a-și întorci critica contra teoriei sale. În prolog nu este nici o speculațiune filosofică, ci numai simplu o concepțiune a persoanei lui Iisus, exprimată prin milocul unui termen ce era în uz la această epocă în limba filosofică. Ba încă acest termen este luat într'un sens cu totul altul de cât cum se întrebuița în teoria filosofică în genere și în cea a lui Filon în particular. Așa, la acesta dicerea Logos are sensul de *rațiune*; și înseamnă rațiunea divină, ori ca ședând în D-deu, ori ca realizată în lumea ființelor finite, în sensul în care Stoicii vorbesc despre rațiunea respirată în toate ființele (*ὁ κοινὸς λόγος ὁ διὰ πάντων ἐρχόμενος*=rațiunea comună ce pătrunde prin toate). Filon îl numește, încă câte-o-dată ideea ideilor (*ἰδέα ἰδεῶν*) sau metapola ideilor, Acesta idealul lumii finite în totalitatea

și în amănuntele sale, ca existând în mintea divină. Iar la Ioan dicerea Logos este luată în sensul de *graiă, vorbă*; aceasta este sensul său statornic în Evanghelie, unde însemnă revelațiunea divină, și chiar în prologul lui Ioan, unde graiul creator din cartea Facerei este personificat sub dicerea *Cuvânt*. Când Filon voește a exprima această noțiune, la dicerea Logos el adaugă cea de $\rho\eta\mu\alpha$ (*graiă, vorbă* expresă). Așa în versetul: „D-deți crea cerul și pământul cu *Cuvântul-vorba* sa“ ($\tau\omega\ \acute{\epsilon}\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\ \lambda\acute{o}\gamma\omega\ \rho\eta\mu\alpha\tau\iota$). Ori întrebuintează numai al doilea termen: Lumea întreaga a fost făcută prin *graiul-causă* a lucrurilor ($\delta\iota\acute{\alpha}\ \rho\eta\mu\alpha\tau\omicron\varsigma\ \tau\omicron\upsilon\ \kappa\acute{\iota}\tau\iota\omicron\upsilon$).“ Iar această diferență provine din aceea că Filon se mișcă în sfera speculațiunei filosofice, iar Ioan în cea a acțiunei divine pentru mântuirea omenirei.

V.

Numai puțin rolul acestui Logos difereste mult la unul și la altul dintre scriitori. Logosul lui Filon este un principiu universal, o lege generală a lucrurilor; și nu este pus nici într’o relațiune cu persoana Mesiei, pe când la Ioan Mesia este însuși această persoană încarnată: *Darul ce Tatăl îl face lumii și prin care voește a o mântui*. Singura numai supozițiunea încarnării Logosului ar fi fost o enormitate în ochii lui Filon. Oare păcatul, după dânsul, nu provine din materie, și întinarea sufletului omenesc nu rezultă din unirea lui cu corpul? Prin urmare, ce blasfem n’ar, fi fost de a represinta Logosul manifestat într’o persoană omenescă având suflet și corp (a). De aceea Mesia lui Filon este un simplu om, carele va readuna pre Iudei din împrăștiarea lor, și le va reda statul glorios, la care ei au drept a aspira.

Chiar în lumea spirituală, rolul Logos-ului diferă cu totul, în teoria lui Filon, de ceea ce el este în a lui Ioan. La acest din urmă, Logosul sau Cuvântul este *lumina omenilor* (I, 4), și dacă sunt în lume *întunerece*, acesta provine din aceea că lumea nu l-a cunoscut pre dânsul, carele neconținut lucrază în creațiunea sa *luminând pre tot omul* (9 și 10 vers). Pentru Filon Logosul este mai mult un interpret al lui D-deți, dar nu pentru omenii apărți-

(a) După Filon și Platon principiul răului este în materie. Iată pentru ce Filon nu poate a se găndi măcar la încarnarea Logos-ului. Această idee îi inspiră fior și grăză.

nitori ordinului *celor perfecti*. Adevăratul înțelept, după filosofia platonice, se ridică prin contemplațiunea imediată până la cunoștința lui D-deu, fără a trece prin Logos. Logosul este D-deul celor nepreciți, cari, neputându-se ridica până la modelul original, se cuvine a se mulțami cu contemplarea portretului sau a copieii. Logosul lui Filon, dice D. Gess, este un călăus ce nu conduce la scop, la însuși D-deu; este un D-deu în care nu posedă cine-va pre D-deu cel real. A contempla este a se ocupa cu Logosul, cu rațiunea divină manifestată în Lume; dar pe această cale nu ajunge cine-va nici-cum până la însuși D-deu; la acesta nu se poate ajunge decât pe calea intuițiunii nemijlocite, care trece alătura cu Logosul. Nu tot acesta se poate dice și despre Logosul Evangheliei a patra, în care Iisus dice: „*Eu sunt calea, adevărul și viața; nimene nu vine la Tatăl decât prin mine.*“

(Va urma)

G. Erbicenu.

Biserica și populațiunea rurală.

Nenorocirile suferite anul acesta, înaintea Paștelor, cu reșcôla sătenilor în unele comuni, ale județelor Ilfov și Ialomița mai cu-sémă, au putut convinge pe ori ce om cu minte și cu interes pentru Patria Română, că este mare necesitate a se face educațiunea să-tênului altminterea de cum se face în present.

Nu este destul să ne mândrim că învățământul primar a devenit obligatoriu pentru totă suflarea omenescă; nu este de ajuns să învățăm pe fiii sătenilor a ceti și a scrie, precum și primele noțiuni de științele neaparat trebuitoré în viața practică. Cea mai mare nevoie este să menținem, să întărim și să creștem în popor sentimentul religios, iubirea de Biserică și de Patrie; căci numai idealul patriei cerești și pămîntești pôte atrage pre om la o viață practică folositoré tuturor; numai acest ideal îl face să se jertfescă și pentru alții, să fie indulgent, răbdătoriu, compătimatoriu, desbrăcat de interese gróse, datat muncéi oneste și iubitoriu de regulă și disciplină în tóte privințele.

Nuamăi Evangelia, numai Biserică este în stare a face din lupi oi, din lei vițeii, și din tigri mielușei.

Și ôre cum s'ar putea preface în scurt timp caracterul populațiunei rurale, ca să fie conform cu adevêratele interese ale Patriei? Iată socotința noastră.

Să se ia o decisiune grabnică ca Direțiunea șcôlelor rurale să se încredințeze Bisericeii. Indelungata experiență a probat, credem, în deajuns și celor mai sceptici, că Biserică noastră a fost, este și va fi numai a națiunei, numai pentru națiune. Ar fi ridicul a mai fi comparat și astă-dî clerul nostru cu cel catolic, și a găsi în Biserică noastră ortodoxă o pedică către desvoltare și progres.

O dată direcțiunea șcôlei încredințată Bisericeii, să se facă o modificare radicală și în programul acestor șcôle. Dupre noi, ar

trebui să figureze în acele programe *Ceaslovul* (Orologiul) și *Psaltirea*, care sunt cărțile cele mai des întrebuințate în serviciul divin. Ar trebui să se învețe și niște noțiuni elementare de Musica Vocală Bisericească. Ceaslovul și Psaltirea, pentru ca copiii să pōtă ceti câte ceva cu rāndul în Biserică, Duminicile și sērbătorile; iară Musica Vocală, ca să se pōtă executa cu copiii o Liturgie cât de simplă, pentru podōbă serviciului Divin.

Scopul la care tinde propunerea acēsta a nōstră este nu numai pentru a face familiarī pe copiii sātenilor cu cele Bisericești, care sunt însutit mai învățătōre și mai moralisātōre, decāt ori-ce altă învățătură lumescă; dar mai ales ca să atragem la Biserică în genere pre tot poporul. Căci, cine nu simte, cu câtă plăcere s'ar duce în locașul Divin muma sau tata, sau și frații mai mari, când ar ști că acolo au să audă cetind sau cāntānd pe copilașul lor, pe mai micul lor frate? Am vedūt nenumērate exemple de feliul acesta, cum o muma, un tată, asculta cu cea mai mare religiozitate și cu lacrīmi de bucurie pe copilașul lor recitānd în Biserică un *Tatăl nostru*, un *Cred întru unul Dumnezeu*.

Ca dovadă la cele dișe publicăm în Revista nōstră următōrele, donē acte, de mare importanță, care aduc mare laudă și fac mare onōre D-lui Georgiescu, învățatoriului din Comuna Ferbinții; și tot-o-dată rugăm pre toți Domnii învățatori din comunele rurale ca să se înțelēgă între ei, să adopte același mijloc practic de a atrage la Biserică populațiunea rurală; căci numai atunci, și numai prin acēsta vor bine merita de la Patrie.

Innocent M. Ploegstenu.

Proces-Verbal

No. 18.

Asta-đi 6 Decembre, anul 1887.

Noi Membri Consiliului Comunei Ferbinții, din plasa Mostiștea Județul Ilfov, conform adresei cu No. 8, a D-lui învățator al Școlei de băeți din acēstă Comună, anume Iōn Georgescu, prin care ne invită a asista la Biserica cu hramul Sāntului Nicolae unde D-sa are să ia parte, cāntānd Sānta Liturgie cu elevii școlei din acēstă Comună. Am mers împreună, unde am asistat la Sānta Liturgie, care a fost fōrte bine cāntată în cor, rēmāind pe deplin satisfăcuți.

Avēnd în vedere că D-l Invēțator Iōn Georgescu este permutat în acēstă Comună numai de la 15 Octombree a. c.

Considerând că până în acel timp elevii n'au avut câtuși de puțin cunoștință de musică.

Având în vedere și mulțumirile ce am întâmpinat din partea fruntașilor locuitori din această comună, felicitându-ne, că a voit Dumnezeu ca și această Comună să aibă un Învățător ca D-nu Ión Georgescu, care în așa scurt timp a făcut mari progrese cu elevii chiar și în instrucțiune.

Consiliul

Arată vtile sale mulțămiri D-lui Învățător Ion Georgescu care în așa scurt timp a făcut ca în această Comună să existe un cor bine compus, cu care deșteptă mult dragostea locuitorilor către Biserică, care era mai de tot părăsită.

Primescă asemenea mulțămiri și din partea locuitorilor care ne-a autorizat pre noi a i le arăta.

Rugând pe D-nul Învățător Ión Georgescu ca și pe viitor să-și dea silința a urma cu acest progres, care va rămânea neșters din memoria acestui Consiliu, a întregii populațiuni din comună, și care mai cu osebire se mândrește de progresele ce vede că ia avânt așa de repede copii D-lor în așa scurt timp sub direcțiunea Dv.

Mândră ar fi țera când la toate școlile ar avea asemenea Învățători care să-și dea ostenelă a face progrese reale. Negăsind alt mijloc mai cuviincios a vă mulțami pentru ceea ce meritați am dispoșat a forma această închiere în duplu esemplar, din care unul se va înainta Domnului Revizor, unul se va înainta Domniei Vós-
tre, rămâind neștersă în veci în registrele acestei Comuni.

Primar, (ss) A. Constantin.

Consilieri $\left\{ \begin{array}{l} [ss] \text{ Voicu Petre.} \\ [ss] \text{ Conat Frățilă} \\ [ss] \text{ Petcu Kadu} \\ [ss] \text{ Kadu Voicu} \end{array} \right.$

Notar (ss) N. Rătescu

ROMANIA

Comisiunea Interimara din Comuna Ferbinți.

Presenta copie fiind conformă cu originalul se atestă de noi.

1888 Maiu 19.

Președinte, N. Ionescu

Notar N. Rătescu

Act de mulțămire.

Sub-semnații preoți, din comuna Ferbinții, venim prin această a arăta viile noastre mulțămiri D-lui Invățător Ión Georgescu, pentru multa silință ce ș'au dat a forma un cor din elevii școlii, care pe rând cântă Duminicile și Sărbătorile la cât-și-trele Bisericele din Comuna noastră, făcând prin această ca locuitorii să vie cât mai mulți la Biserică, care era mai de tot părăsită; rugându-l ca și pe viitor să urmeze tot ast-fel. Suntem siguri că colegii D-sale vor lua esemplu, silindu-se a forma și dănșii ast-fel de coruri, cu care să pôtă inspira locuitorilor dragostea de a frecuenta mai des Biserica.

1888 Maiü 19.

Preotu **Alecsandru Popescu**,
Bis. Cătunului Ferbinții de sus.
Preotu **Gheorghe Popescu**,
Bis. Cătunu Ferbinții de jos.
Preot și Conf. **Al. Donescu**,
Bis, Tarulețu Ferbinții.
